

Persbericht

Uniek samenwerkingsconcert Tilburgs Vocaal Ensemble

Op **zondag 12 februari om 15.00 uur kunt u in de Paterskerk** (hoek Tramstraat-Kanaalstraat) in Eindhoven genieten van de prachtige muziek van Heinrich Schütz en Claudio Monteverdi, uitgevoerd door het Tilburgs Vocaal Ensemble, het Ariosto Ensemble en Ensemble Severijn. Op het programma staan o.a. *de Musikalische Exequien* en delen uit *de Psalmen Davids* van de Duitse barokcomponist Schütz, en *de Selva Morale e Spirituale* van Monteverdi.

Verteller Remko Vrijdag (o.a. bekend van de Vliegende Panters) zal als Massimiliano - zoon van Monteverdi - het programma presenteren. Zijn getuigenis van de ontmoeting tussen beide componisten (die elkaar sterk inspireerden) omlijst op beeldende wijze de muziek die wordt uitgevoerd.

Toegangsprijs € 12,50; kinderen tot 12 jaar en 65 + € 10,-.

Groepen van minimaal 10 personen ook € 10,- per persoon.

Meer informatie vindt u op www.tilburgsvocaalensemble.nl. Hier kunt u ook kaarten bestellen.

Andere uitvoeringen:

Zaterdag 11 februari 20.00 uur Heuvelse Kerk Tilburg

Zaterdag 3 maart 20.00 uur Antoniuskerk St. Anthonis

Zondag 4 maart 15.00 uur Achelse Kluis

Nadere informatie over het concert

Heinrich Schütz en Claudio Monteverdi: een prachtcombinatie.

De Duitser Schütz en de Italiaan Monteverdi waren tijdgenoten. Schütz was een groot bewonderaar van Monteverdi en onderhield vriendschapsbanden met hem. In de concertreeks zal het TVE tijdens de concerten aan het bestaan van deze vriendschappelijke relatie aandacht schenken door het voordragen van brieffragmenten door een verteller.

De invloed van Monteverdi's muziek (maar ook van die van de eveneens Italiaanse componist Gabrieli) op het werk van Heinrich Schütz is evident. Schütz heeft een belangrijke rol gespeeld in het overbrengen van muzikale ideeën vanuit Italië naar Duitsland. Hierdoor is zijn stempel op de Duitse muziek groot geweest, zoals die van Monteverdi richtinggevend was in Italië. Daarom: **een prachtcombinatie...**

Een prachtcombinatie ontstaat ook door de samenwerking tussen het Tilburgs Vocaal ensemble (al vele jaren bekend om de prachtige uitvoeringen van alle grote werken uit de barokmuziek van Händel, Bach en Monteverdi), het Ariosto Ensemble en het Ensemble Severijn. Het gebeurt immers niet vaak dat professionals en (goede!) amateurs zich verenigen om een serie concerten te verzorgen. De amateurs van het TVE kunnen en zullen veel leren van de zangers van het Ariosto Ensemble. Leden van dat ensemble nemen tijdens deze concerten ook de solopartijen voor hun rekening. Bijzonder is in dit verband dat de voor deze concerten geprogrammeerde muziek van Monteverdi sporadisch wordt uitgevoerd, dus minder bekend is en voor velen een nieuwe ontdekking zal betekenen.

Musikalischen Exequien

In de jaren van ontbering in de Dertigjarige Oorlog componeerde Schütz de *Musikalischen Exequien* (uitgegeven in 1636). Het is een uitzonderlijk werk, gedacht als Duitse tegenhanger voor het traditionele Requiem. Wat dat betreft is het de directe voorloper van Brahms' *Deutsches Requiem*. Cappella ad Fluvium completeerde dit werk tot een in-triëst programma met al even treurige motetten van Schütz uit de Geistliche Chormusik en de smekende Litania. Droefenis blijkt ook deze keer weer de mooiste muziek op te leveren.

Heinrich Schütz schreef zijn *Musikalische Exequien* op bestelling voor de begrafenis van zijn vriend Prins Heinrich Posthumus von Reuss uit Thüringen. De titel "Exequien" verwijst naar het Latijnse "in exequiis defunctorum" (bij de uitvaart van de overledenen) uit de Romeinse liturgie, een 'Muzikale uitvaart' zou een goede vertaling zijn van deze compositie.

De prins had zelf een jaar vóór zijn dood een geheel eigen, ingewikkeld en lang ritueel voor zijn begrafenis uitgedokterd. In het kort komt het er op neer dat de prins een koperen doodskist had laten maken, waarop een 24-tal teksten gegraveerd stonden. Deze teksten moest Schütz in zijn compositie verwerken. Dit werd het eerste deel van de Exequien dat Schütz de titel *Concert in Form einer teutschen Begräbnis Missa* meegaf.

Het tweede deel van de Exequien volgt dan als een dubbelkorig motet op de tekst "Herr, wenn ich nur dich habe" (Ps.73, 25-26).

Schütz rondt het derde deel van de Exequien af met een wat eigenaardige bewerking van het Canticum van Simeon ("Herr, nun lässest du deinen Diener"), aangevuld met een koor van serafijnen en zielen van gelukzaligen. Zij parafraseren teksten uit de Openbaring van Johannes en uit het boek der Wijsheid van Salomon. Brahms zou later trouwens een deel van deze teksten gebruiken in zijn *Deutsches Requiem*. Ook wat dat

betreft dus lopen de Exequien vooruit op dat werk.

Psalmen Davids

De *Psalmen Davids* markeren ook beslissende mijlpaal in de geboorte van de barokmuziek in Duitsland. De compositie vormt een werk van buitengewone rijkdom. En betekent een cruciale fase in de ontwikkeling van Schütz. Juist teruggekeerd uit Italië in 1613, gewapend met al de kennis aan ervaring die nodig is om 'nieuwe muziek' te componeren, wachtte Schütz acht jaren voordat hij zijn eerste opmerkelijke werk op het gebied van gewijde muziek publiceerde. Dit rijpingsproces leidde tot de volle bloei van een van de toppunten van muzikale expressie waarin elke psalm met zijn eigen specifieke karakter volledig tot zijn recht komt. Venetiaanse noviteiten zijn vermengd met nauwgezette aandacht voor de tekst. De verscheidenheid aan gebruikte muzikale technieken is eenvoudigweg adembenemend.

Selva morale e spirituale

("Moreel en geestelijk woud") (1640) Deze verzameling van geestelijke stukken is van hoge kwaliteit. Het is een door Monteverdi zelf, aan het eind van zijn carrière in de San Marco, gemaakte bloemlezing van wat hij vanaf 1613 aan kerk muziek had gecomponeerd.

Zijn *Vespro della beata virgine* schreef Claudio Monteverdi om zijn sollicitatie naar de post van kapelmeester van de San Marco in Venetië kracht bij te zetten, en met succes! Het Vaticaan was dan wel niet erg te spreken over al Monteverdi's nieuwlichterij maar in Venetië mocht er meer dan elders in Italië.

Maar Monteverdi publiceerde naast die overbekende vespers ook een omvangrijke bundel kerkmuziek: *Selva morale e spirituale*. Deze bundel bevat psalmzettingen, motetten en misdelen die in iedere combinatie kunnen worden uitgevoerd. De context waarin Monteverdi's muziek functioneert, hangt af van de tussengevoegde gregoriaanse gezangen. Juist daardoor bloeit de muziek van Monteverdi nog meer op. Dit is prachtige muziek van Monteverdi, waaruit blijkt dat ook zijn minder bekende kerkmuziek van zeer hoge kwaliteit is.

Het **Tilburgs Vocaal Ensemble** (TVE) is opgericht in 1970 als kamerkoor van de toenmalige Tilburgse Dans- en Muziekschool (het huidige Factorium) en heeft vanaf 1988 de juridische status van een zelfstandige vereniging. Het TVE neemt een vooraanstaande plaats in binnen het muziekleven van de regio Tilburg.

Zo werd het vorig jaar oktober naar aanleiding van het presentatieconcert beoordeeld met de volgende woorden: "*Het TVE heeft zich in dit concert artistiek bevestigd als een ensemble dat ook 20^e eeuwse muziek met verve aankan. Verrassend was de homogene samenklank, helderheid, koorbalans en zuiverheid. De moeilijkheidsgraad van de composities werd ogenschijnlijk gemakkelijk overwonnen; zelfs zodanig dat het gehele concert, vol afwisseling, stevig overtuigde*".

Ongeveer twintig zangers en zangeressen (een aantal dat nodig is om een breed en veelzijdig programma van koorwerken te realiseren), allen met een gedegen muzikale basis, maken deel uit van het ensemble. Het koor streeft naar continuïteit in zijn samenstelling, maar voor de uitvoering van grotere werken kan een beroep worden gedaan op een vaste kern van gastzangers, of wordt samenwerking gezocht met een ander koor.

Een bijzonder accent ligt op uitvoeringen van de barokke en klassieke werken, die stijlgetrouw en expressief worden vertolkt. Het ensemble legt zich daarnaast toe op het a capella uitvoeren van werken uit de gehele muziekliteratuur. De uitvoeringen worden veelal op eigen financieel risico gerealiseerd. Ook verzorgt het koor uitvoeringen op uitnodiging van derden. Indien daartoe uitgenodigd, werkt het koor ook mee aan de muzikale omlijsting van evenementen van bedrijven, instellingen en particulieren. Het TVE heeft in de loop der jaren de naam opgebouwd van een veelzijdig en kwalitatief op hoog niveau presterend koor. Het TVE staat sinds augustus 2006 onder leiding van Ramon van den Boom. Onder zijn leiding komen de koorleden tot bijzondere muzikale prestaties. Dat is niet alleen een kwestie van chemie tussen koor en dirigent, maar ook een gevolg van hard werken en plezier beleven aan het samen muziek maken. Dat vereist een gezamenlijke inspiratiebron, welke niet alleen in de muziek zelf ligt, maar ook in de band met het publiek via de alom gewaardeerde concerten en uitvoeringen.

Het Ariosto Ensemble, voor het eerst uitvoerend in 2002, is een projectensemble, dat in wisselende samenstelling concerten geeft. Afhankelijk van het programma, worden zangers en instrumentalisten geselecteerd. Mede afhankelijk van het thema en de aard van de uit te voeren muziek presenteert het ensemble zich in professionele bezetting dan wel met zeer goede amateurs.

De naam van het Ariosto Ensemble is ontleend aan Ludovico Ariosto (1474-1533), Italiaans episch en lyrisch schrijver, favoriet aan het hof van Ferrara bij de in die periode beroemde hertogelijke familie d'Este. Zijn vermaarde epos Orlando Furioso is voor tal van componisten in Renaissance en Barok aanleiding geweest om (delen, canti van) dit werk als inspiratiebron voor hun composities te gebruiken. In 2002 heeft het Ariosto Ensemble een madrigaaldrama "Orlando Furioso" uitgevoerd met werken van di Lasso, Palestrina, Wert, de Monte, Ruffo e.a. Dit succesvolle programma, met twaalf uitvoeringen door heel Nederland en een radio-opname in de vorm van een documentaire, uitgebracht door de VPRO, is aanleiding geweest om meer projecten op te zetten. Voor verdere informatie kunt u de website www.ariostoensemble.nl bezoeken.

Severijn werd in 1998 opgericht door de eeneiige tweeling Judith Steenbrink (viool) en Tineke Steenbrink (klavecimbel en orgel). Maar eigenlijk bestond het ensemble al lang omdat de tweeling van kinds af aan samen muziek maakte. Ze groeiden op in een muzikale familie waar een oude Gaveau-piano, cello, accordeon en harp in het grote huis verspreid stonden en er ook veel werd gezongen. Judith en Tineke kozen voor de naam Severijn als ode aan de 17de-eeuwse instrumentenbouwer André Séverin, die de Duitse en Franse stijl en smaak in zijn instrumenten liet versmelten. Severijn trad op in Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Engeland, België, Frankrijk, Rusland, Slovenië, Kroatië en Indonesië.